

АФРИКАНСЬКА КОЛЬОНІЯ В ЕВРОПІ.

(Кореспонденція з Прикарпатської України.)

"Африканська колонія" є півофіційною назвою, якою чеські володарі іронічно окреслюють підступно загарбані в 1919 р. землі Закарпатської України. І справді ця почесна назва відповідає живій дійсності. Уже від самого приходу чеської влади почала тут вестися колоніальна політика. Насамперед наші "любі освободителі" відкрили частину Закарпаття з 250 тисячами українців і прилучили його до Словаччини на поталу повного вилучення. З автономії для "Підкарпатської Русі" зробили комедію, яку Прага планує тепер закрити в той спосіб, що цілу Закарпатську Україну мають адміністративно злітати з деякими словачськими повітями в одну кошпичку жупу (округ). Ціле "визволення" з під мадлярської ярма можна прирівняти до відомої приказки: з під ринви та на дощ. Економічний тит нічим не зменшився, а навпаки, положення працюючого люду значно погіршилося. Заробітку в краю тяжко знайти, а на Мадярщину, куди перед війною сільська біднота тисячами виїжджала на роботи, дорога тепер заперта. Промислові робітники працюють по десять а навіть по більше годин денно за марну голоту плату. До колоніальних порядків належить також кривою адушувати кожний страйк, демонстрацію та інші прояви класової боротьби пролетаріату. Це варцево виконує багаті чеські жандармерія в обороні інтересів ропаншоеної мадлярської жидівської буржуазії. Селянство принижене невинимості тяжкими "порціями" (податками), не в силі себе ніяк піднести до переднього господарного рівня; що більш, воно задовжується та попадає в кігті сільських ліхварів, котрі мають прекрасну нагоду збагачуватися кравецькою біднотою. Для місцевого українця годі дістати йому яку небудь статую посаду, бо всі уряди включно до сільського листоша і гаєвого в лісі позанимали ріжкі заїди та пройдевіти з Чехії.

Експлуатація лісів, цього найбільшого природного багатства Закарпаття, це ніщо інше, як рабівництво і цілковите нищення лісової господарки з однією метою легкого зиску.

Ударний ключ чехізації, котра має ва ціли раз на все закріпити тут владу правих заїдів, є тепер головним завданням чеського буржуазного уряду в його "підкарпатській" політиці. А засоби реалізації цього ключа є рафіновані і наскрізь буржуазно-демократичні.

Для двох-трьох чеських дітей, яких цифру доповнюють Жиди й Мадари, закладають по чисто українських місцевостях чеські школи, заводять паразитичні

ні чеські класи при українських школах, насилують сюди учителів-Чехів (до речі ріжкіх недоуків) до українських шкіл і т. д. А щоб державний адміністративний апарат на місці спідзав і був зіграний зі затаями насильної чехізації, примітила Прага на Закарпатській Україні поверх сорок тисяч Чехів-урядовців на пів мільона всього місцевого населення. Для зміцнення стану покідання віддається жорстоко землі чеським легіонерам-колоністам.

Це все загострило тутешні відносини між населенням і окупаційною владою до небувалої міри. Пробуджений народ накупив лютого ненависті до мадлярників і починає розуміти своє ставбище поневоленого раба. Його душу опанує нічим непобориме стремління визволитися з кайдан хитрого опікуна. Провід в цих визвольних змаганнях працюючих Закарпаття вказує на себе Комуністична Партія, що з великим рвухом веде організаційно-політичну роботу по всій країні та має під своїми вільнами майже весь працелюбивий і селянство. Про інші партії нема навіть що згадувати, бо це закостнілі трупи, які живуть з ласки Праги; від них народ зовсім відвернувся. Християнська партія попа Володина має свою опору в кількох польках-мадлярках, а гравірки безповоротно тратять свої останні позиції, а крикливий "автономний земледілець" Куртяк гонить останками своєї демагогії. Соціал-патріоти поза внутрішніми спорами між місцевим кандидатом на лідера партії Ключураком і фактичним партійним диктатором Нечасом, якого іменував правий центр, не проявляють найменших знаків життя.

Зайкова справа, се-то — як писати, вчити по школах і урядувати: по українськи, по російськи чи по "карпатурськи", аїстала правильно вирішена однією Комуністичною Партією, що рахуючися аїдним станом речі прийняла українську мову і прависе у своїх виданнях. Це ненадійно заскочило владу і особливо наших хирлявих патріотів, які не хочуть гнівити Прагу та дальше уживають в своїй пресі (визвольницька "Свобода", зарані померший "вперед" і "вперед") етимології. Влада знайшла інший вихід і звесла до всіх урядів виключно чеську мову як урядову. Для української осталися ще деякі тяжкі зрозумілі написи та печатки, що ніби нагадують колишній лгзоворичні сподівання населення на автономію, свято приобичили туманістом Масариком.

Помаленько пригасують релігійні спори між унітатами та православними, що стільки тут надаремно витратили енергії селянства, а часто кінчилися кривою розпорою дикої жан-

дармерія над безбронним людом.

Народ звертається тепер до рішучої боротьби з чехізацією, бореться за своє шкільництво всіх типів. По селах розвиваються читальні "Просвіти", аматорські гуртки, хори; поширюється кооперативний рух. Працюючі Закарпатської України сміло виступають до боротьби, щоб скинути із себе нехвалене ім'я ярмо соціального і національного поневолення та рішуче й твердо відповідають чеській буржуазії; не Прага а Харків!

Л. С.

Ясіня, в жовтні 1926.

"СНЕП ШАТС".

ОСЬ КУДА ВОНО!

Мені вже надокучило. Все лавиз та лавиз. Зачну читати, або писати, а він все перешкодить.

— Ви-ж у патріотів учителюєте, належите до їхньої організації, то чому не збуваєте вільні вечери в когось із своїх членів, а все приходите до мене, — говорив я не раз ніби жартуючи. — Я-ж більшовик, ви зі мною не погодитесь!

— Я вам по правді скажу, що там нема з ким говорити.

— Де "там"?

— З тими членами.

— То гроші від них береде, а говорити нема з ким? А бо дай вас!

Почали ми дискусію по ріжних питаннях.

— Чи ви вірите в релігію? — спитав він мене.

— Вірю в науку. А ви?

— Я так само.

— Чи ви часом не жартуєте?

— Слово чести, що в жадну релігію не вірю.

— "Анест"?

— "Анест"!

— А чи ваш піп вірить?

— Ні. Ніхто з тої патріотичної сметани не вірить.

— А навіщо-ж ви голосите те, в що самі не вірите?

— Справа мається так: наш народ темний. Коли його освідиши, то тоді...

— Буде свідомим, — додав я перебиваючи учителя.

— Ні. Це байка. Ви-ж знаєте, ми вчилися й хочемо жити... Працювати на народній ниві.

— То ви боїтеся чесної праці?

— Та-я... я знаєте вчився...

— Ви вчилися завдяки тим, що працюють, які вам помагали вчитися, щоб ви як-раз не виконували ту чесною працю, а не боялися її.

— Ви є досить свідомим, а не дипломатом.

— Що це значить?

— Вас шкода, що ви так енергійно і чесно працюєте для робітничої організації. Та-ж з вас такий піп може бути, що й ну!

— Я попом не могу бути, бо я не вірю в польські догми.

— Та й я також не вірю, а ще

думую бути попом і то православним.

— І я-ж-ж-ж ви будете проповідувати те, в що самі не вірите?

— Пусте! Наш брат, а переважно фармер, принесе тобі печене і варене. Сам не з'їсть, а тобі дасть. Віра в теорії, а долари в практиці. Зрозуміли?

— І маєте сумління робити так?

— Ось з вас дітвак! А я навіщо вчився?

— А, ось куда воно!

— Туда, туду! Ви сушить собі голову над цю марудною працею, а я чистенько і гарненько буду лише поїдати печені курочки на фармах та жінок сповідати...

Сьогодні він вже попом десь в Саскечевані.

Боявся чесної праці і став православним попом.

Драпака.

РІЖНІ ВІСТІ.

РОЗІГНАНО ПОСОЛЬСЬКІЙ МІТІНГ.

Посол сойму Хруцький скликав був у Дрогобичі мітинг, на якому хотів скласти справоздання своєї посольської діяльності. Лише тільки посол згадав про тяжке становище українців в Польщі, поліція заборонила далше провадження мітингу.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ "СУГУФУ"

Парижський диспувач "Діла" за французькими газетами повідомляє, що польське і румунське посольства скаржилися французькому міністрові закордонних справ Бріанові на діяльність "Союзу Українських Громадян у Франції" та на редакцію його органу "Українські Вісті". Як наслідок цієї скарги французький уряд вивідав з Франції члена СУГУФ-у Ячмінського.

30,000 ДІТЕЙ БЕЗ ШКОЛИ.

Чеська влада в Підкарпатській Україні живає всіх заходів, щоб не допустити українських дітей до школи й не дати їм освіти. Дійшло до того, що в краю 30,000 українських дітей не мають де вчитися, а є українські села, де по 200—300 дітей шкільного віку вже 10-й рік не ходять до школи, бо немає вчителів, ані грошей на ремонт шкільних будинків.

КИЇВО - ПЕЧЕРСЬКУ ЛАВРУ ПІД ДЕРЖАВНИЙ ЗАПОВІДНИК.

Зараз у Києві працює комісія з представників кількох мінісаріятів в справі розробки плану оголошення в найближчому часі території Києво-Печерської лаври державним заповідником.

Проект подається на затвердження ВУЦВК-а.

\$2.00 "УКР. РОБ. ВІСТІ" ЗА ДВА ДОЛАРИ НА ЦІЛИЙ РІК! **\$2.00**

НЕБУВАЛА НАГОДА СТАТИ ПЕРЕДПЛАТНИКОМ "У. Р. В."

ДЛЯ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ВЕЛИКА ЗНИЖКА -- ДЛЯ СТАРИХ ДАРОМ ПОВЧАЮЧІ КНИЖКИ.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" ЗА ДВА ДОЛАРИ НА ЦІЛИЙ РІК!

Через цілий місяць листопад (від 1. до 30. листопада) адміністрація "Українських Робітничих Вістей" дає велику знижку передплати для всіх нових читачів. Хто зложить в листопаді на "Українські Робітничі Вісті" два долари на передплату, той буде діставати газету через цілий рік. Ця велика знижка передплати важна тільки для нових цілорічних передплатників. На півроку або квартал знижки нема.

ДЛЯ СТАРИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ГАРНІ ПОВЧАЮЧІ КНИЖКИ!

Кожний старий передплатник "Українських Робітничих Вістей", що в місяці листопад відновить свою передплату на цілий рік в сумі \$4.00 — дістане даром книжок вартості два долари; хто відновить передплату на півроку в сумі \$2.00 — дістане книжок вартості одного долара; хто відновить передплату на квартал в сумі \$1.00 — дістане книжок вартості 50 центів. Цю велику премію даємо тільки для старих передплатників і тільки в місяці листопада.

То-ж користайте з цієї небувалої нагоди! Постановіть собі подвоїти число читачів "Українських Робітничих Вістей"! Хай не буде й одної української робітничої хати в Канаді, де не було-б нашої робітничої газети!

Будьте будвничим своєї газети!

ВИДНОВЛЯЮЧИ ПЕРЕДПЛАТУ ВИБЕРІТЬ СОБІ ПРЕМІЮ З СЛІДУЮЧИХ КНИЖОК:

Теорія історичного матеріалізму (в оправі)	\$2.00	Україна як об'єкт міжнародної революції10
Звідні філософії (в оправі)	1.00	Про суть і причини туберкульозу10
Звідні філософії (неоправлені)75	В кітків благо ора (поезія)10
Т. Шевченко в світлі епохи (в оправі)75	Козаччина10
Карпатська Ніч (оповідання)50	Людське суспільство в передісторичному розвитку10
Промишленістська диктатура50	Хто такі комуністи і чого вони хочуть05
Фіція нації і націй, незалежності35	Церква і радянська влада05
Ціна крові (новість)25	Межи людиною а машиною05
Що таке всесвітній союз робітників25	Нова політика Совітської Росії05
З життя першого чоловіка і сучасних дискусій25	3 історії щара-голода05
Марксизм і Дарвінізм20	Фармер і робітник05
Роскази про сили природи, часть I20		
Перший буквар комуніста15	ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:	
Розмова про фізику15	Юда (в оправі) драма на 5 дій75
Основні засади комунізму15	Безробітні (драма в 3 діях)50
Введення в національну економію15	Перед бурєю (драма в 4 діях)35
Радянське будвничтво10	Ми і вони (драма в 2 діях)35
Що таке радянська влада і як вона будувється10	Родина Шітарів (драма в 4 діях)25
Роскази про сили природи, часть II10	Гайдамаки (поема в трох картинах)25
Сучасне становище сільського господарства на Україні10	Терновий Куц (драма в 4 діях)25
Хто такі комуністи і чому про воду10	Зрадник (драма в 3 діях)25
Про правду і неправду віру10	Мадярщина (есей в 1 дії)25
Революційні пісні в контроле10	Базар (драма в 4 діях)25
Як Галічан втягнули в контроле10	Як світ пішов до гори ногами (комедія в 3 діях)25
Наука й горлічанний дураки10	Гаврюшине (драма в 3 діях)25
		Підземна Галічанка (драма в 5 діях)25
		Два сити (драма в 4 діях)25
		Нежданий гість (драмат. етюд в 1 дії)10

Адресуйте так:

Ukrainian Labor News

Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.

РОБІТНИКИ І ФАРМЕРИ! ПОДБАЙТЕ В МІСЯЦІ ЛИСТОПАДІ ПРО ЗМІЩЕННЯ Й ПОШИРЕННЯ СВОЄЇ ПРЕСИ! ПЕРЕГІДІТЬ ВІД СЛІВ ДО ДІЛ!

ГЕМЛІН ГАРЛЕНД.

"THE SILENT EATERS".

(Взято з твору "Книга про Американських Індіанців", видання Гарпера і Братів в Нью Йорку.)

За спеціальним дозволом автора.

(Переклад М. Волинця)

(Продовження.)

Був червень і трава зелена. Табуни коней паслися по горбах і один з коней, що я ним їздив, підняв голову і заржав; він, також, пам'ятає старі дні воли. Сонце ясно світило і гори дрожали неспаче в екстазі життя. Околиця була в повному розквіті, обманчиво прекрасна. Я знав її настрий. Я знав, якими жорстокими і безмілосердними будуть ці височини в середині літа, який сухий і горячий їх подих в липні.

Коли ми виїхали на гору, я стрів чоловіка, який поганяв малі конятка в великому возі. На нем був великий капелюх, що вкривав його плечі, а очі були сховані під великими окулярами. Коли ми порівнялися до побачив, що він був Саокс і я загворив до него рідною мовою: "Почекай, приятелю. Куди ти так поспішаєш?"

Він повернув на мене свої великі окуляри і сказав: "Перш всего, хто ти, що так погано говориш мовою Лакотів?"

"Я є Япі, син Шато."

"О! — окликнув він з усмішкою. — Так це ти вертаєш назад із школи? Я знаю тебе, бо я

є Ред Тондер!"

Ред Тондер! Я мовчав від здивування. В моїй уяві став його образ, який я його бачив в 1876 році. Він тоді був високим, гнучким, з добрим пронизливими очима, лідер військового відділу між Янктовейсами, прекрасний верховець, непосидючий, граціозний. Зараз ось він сидить на возі білого чоловіка, згорблений, бідно одитий в зовсім не під міру зшитий одяг агенції. Мене заболіло серце і я сказав: "Приятелю, ти змінився від часу ради на Павдер ріці. Я тебе не пізнав."

Він зняв свої окуляри й скинув капелюх; його усмішка також пропала. Він глянув на заїда:

"Мій сину, це було давно тому і кров в Ред Тондера не є вже більше з мяса бофала. Його м'язи ослабли. Він уважає за краще сидіти на возі й поганяти свої конятка. Великий Дух забрав своїх червоних дітей і Білий Батько розпоряджається нами. Я роблю все, що могу. Старі стежки заборонені; лишилися тільки одна — зроблена Вашингтоном."

Я відіхав; мій веселий настрій підковито пропав. Коли Ред Тондер був в такому тяжкому настрою, то якими застану я Анкалпавіс, що були консервативними в племени.

Я проїхав попри деякі хатини й вони прибили мене, такі вони були маленькі й грізні. Я радий був побачити, що хоч дехто затримав гарні помешкання. Кожна садба складалася з шкури й з двох або трьох полотняних теплі й жінки варили їсти так само, як і колись. Іх рухли й запах диму збудили в мені такі спомини, що я на снаду втримався, щоб не закричати й не розплатися.

Чим далше я їхав, тим болочіші враження робили на мене ці плінники. Вони були, як і білі фармери, обдірані, грязні й згорблені. Одяг, в яким вони були одиті, був темно-синий й дуже неприємний. Іхній одяг зі шкіри бофала, взуття зі шкіри серни, їхні вишивані гаманці — всі речі, про які я згадував з гордістю, були зношені (або продані). Навіть горді воїновники мого племені були знижені до стану тих, що колись були плінниками й жebraками. Моє серце було, як олово, коли я дістався до агенції.

Хоч це було для мене дуже болючим, але я негайно згодосився до агенції й попросив відпустити мене відвідати своїх батька й матір.

"Вони сподіються тебе — сказав він. — Ти найдеш їх отабореними зараз за цвинтарем."

Я радий, що побачив свого батька й матір в їхній теплі. Моя мати варила під невеличким полотняним накриттям. Я окликнув її й коли вона глянула на мене не пізнаючи мене, щось глибоко завурзулилося в мою серці. Яка темна, старенька й поморщена вона була! Я сказав: "Ти не пізнаєш мене, мамо!"

Тоді вона скрикнула й побігла до мене з словами: "Мій син! Мій син вернув!"

Вона взяла мене за руку, не насмілюючись обняти, бо я виглядав, казала вона, точнісінько, як білий чоловік, але я стискав її руки, й поки вона свідала маленьку пісню радості, мій батько ввійшов з помешкання й повільно пішов до мене.

Я не буду спинятися на цій зустрічі. Я зараз же запитав про нашого чіфа.

"Він дає живе на тому самому місці коло Рок потоку й бажає негайно тебе бачити — ска-

зав мій батько. — Білі люде знову хочуть забрати нашу землю й чіф хоче про це поговорити з тобою."

"Ходім на побачення з ним ще такі нині вечером!" — сказав я. Ми розібрали помешкання й вирушили степами.

Дивним було для мене помагати своєму батькові запрягати коні в віз. Він, якого я сотки разів бачив, як він вганяв коней на мисливстві, якого я бачив на світанку, коли він проводив відділ виступів крутими скалами, або з рушницею в руці стеріг Ситінг Була, коли той спав, він нині був візником, і мені, одитому в одяг білого чоловіка, було сумно й стидно. Я міг лише потвердити, що обидва ми були більш червоними воїновниками, ніж імітацією саксонського фармера. Це моя червона кров, як бачите.

Але мій батько гордився мною й моєю силою переговорювати з агентом. Він казав: "Мій сину, наші серця великі, бо ти знову з нами. Тепер це є твоїм обовязком. Ти повинен слухати все, що кажуть комісіонери й зараз-же сказати нам, щоб нас не обманули. Ми чули, що велика рада вислала папери й Вашингтон хоче, щоб ми на ному поставили свої знаки, але Ситінг Бул і більше наших провідників сказав, що ми ніколи цього не зробимо. Одного разу, три роки тому назад, вони пробували заставити нас продати землю, але коли білі люде розсердилися, то сказали: "Як-що ви цього не зробите, ми візьмемо вашу землю все одно!" Ситінг Бул віднявся й сказав: "Ви дурні!" Він знає мою руку перервав переговори й ми пішли геть. Зараз зрадничі білі дізуть знову й ми хочемо, щоб ти послухав і сказав нам, що вони кажуть".

(Далі буде.)

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ

найновішу книжку відомого робітничого письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно вийшла з друку? Якщо немає її ви самі, або ваші знайомі, то постарайтеся купити, а буде мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартості навіть тоді, як ви не перечитаете її. Це довша повість з воєнних часів в Галіччї з життя робітництва в Америці. Коли читаете, то не можете так доки відірватися від книжки, доки не перечитаете до кінця.

Письменик М. Ірчан сам переживає війну і вірно описує всі її страшні події в старому краю. Читачи "Карпатської Ніч" в риночко багато вчитесь і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, оладана з артистичним малюнком в двох кольорах.

Купіть, а ніколи не пожалеєте! Розповсюдуйте сирізь цю книжку.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з грішми посилати на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.